

Vermogenscomponenten Nederlandse huishoudens

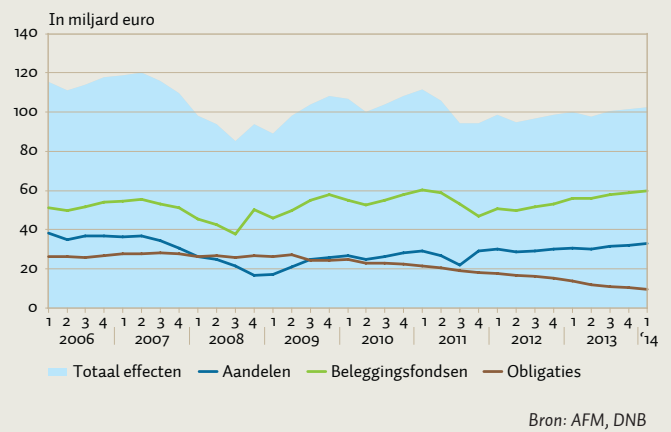
FINANCIËLE MARKTEN

De totale waarde van het vermogen dat Nederlandse huishoudens in effecten bezitten, is in het eerste kwartaal van 2014 iets toegenomen ten opzichte van het laatste kwartaal van 2013, en wel tot 102 miljard euro, zo blijkt uit cijfers van De Nederlandse Bank. Dit is een toename van 1,3 procent, maar de totale waarde is nog niet op het niveau van vóór de crisis. Onder effecten worden niet alleen individuele aandelen en obligaties verstaan, maar ook beleggingsfondsen – die in diverse categorieën belegd kunnen zijn.

Het grootste deel van de waarde van het vermogen van huishoudens zit in beleggingsfondsen, circa 60 miljard euro, vergeleken bij 33 miljard euro in aandelen en 10 miljard euro in obligaties (figuur). Ofwel circa 58 procent van het vermogen van huishoudens zit in beleggingsfondsen. Dit is aanzienlijk meer dan het vermogen in aandelen met 32 procent en obligaties met slechts 9 procent. Als specifiek naar de samenstelling van de vermogenscomponenten wordt gekeken, valt op dat bij beleggingsfondsen de laatste jaren meer vermogen in buitenlandse beleggingsfondsen in beheer wordt geplaatst dan in Nederlandse fondsen. Tot halverwege 2011 was dit anders, want toen zat het grootste deel van het vermogen binnen beleggingsfondsen nog in Nederlandse fondsen. Bij aandelen is ook een verschuiving van Nederlandse naar buitenlandse aandelen waarneembaar. Binnen de categorie ‘aandelen’ zit echter nog steeds twee keer zo veel vermogen in Nederlandse aandelen als in buitenlandse aandelen. Binnen de categorie ‘obligaties’ is dit anderhalf keer, maar ook hier is een sterke verschuiving naar buitenlandse obligaties zichtbaar. Verder is het totale vermogen in deze categorie aanzienlijk gedaald over de afgelopen jaren.

Dat bij huishoudens de beleggingsfondsen populairder zijn dan individuele aandelen en obligaties, blijkt ook uit de consumentenmonitor van de AFM. Uit deze steekproef van 477 beleggers geeft tussen 60 en 70 procent aan te beleggen in beleggingsfondsen, waarbij wel te zien is dat zelfstandige beleggers – met 56 procent – minder in fondsen beleggen dan beleggers via vermogensbeheer of beleggingsadvies. ■ **MARK POOTERS (AFM)**

Waardeontwikkeling effectenvermogen Nederlandse huishoudens

Burgers over de sollicitatieplicht

ARBEIDSMARKT

De sollicitatieplicht van uitkeringsontvangers is de afgelopen twee decennia verschillende keren aangescherpt om werkherleving te bevorderen. Een van de voornaamste aanscherpingen is dat veel minder mensen dan vroeger van deze sollicitatieplicht zijn vrijgesteld. In 1995 hoefden bijvoorbeeld ouderen met WW of bijstand niet te solliciteren, net als veel alleenstaande ouders in de bijstand. Ouderen zijn nu niet meer vrijgesteld en alleenstaande ouders alleen nog als zij zorgen voor kinderen onder de vijf jaar.

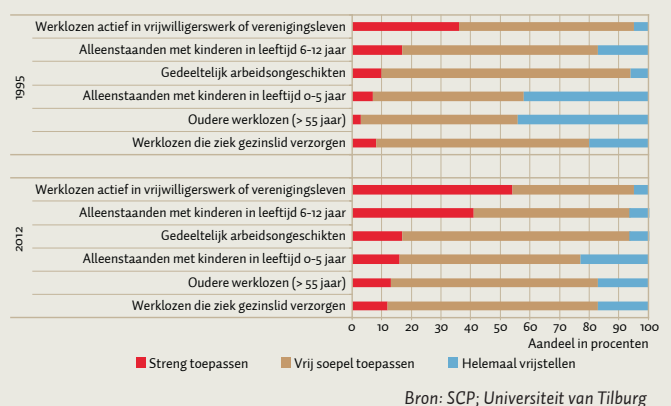
Het is belangrijk om te weten hoe de bevolking van werkzame leeftijd – 18 tot 64 jaar – denkt over de sollicitatieplicht voor uitkeringsontvangers. Als zij erachter staan, volgen zij deze plicht mogelijk beter op als zij zelf hiermee in aanraking komen.

Het SCP heeft in 2012 de mening van burgers van 18 – 64 jaar gepeild over een aantal onderdelen van de sollicitatieplicht. Dezelfde vragen zijn in 1995 ook in een onderzoek van de Universiteit van Tilburg gesteld. Hiermee is na te gaan of werkzame burgers, net als de overheid, strenger over dit onderwerp zijn gaan denken.

In de figuur is te zien dat mensen minder streng denken over de sollicitatieplicht dan de overheid. Een ruime meerderheid zou deze bij een aantal groepen vrij soepel toepassen. Bijvoorbeeld bij ouderen en alleenstaanden met jonge kinderen, maar ook bij mantelzorgers en gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Helemaal vrijstellen is voor de meesten echter een stap te ver. Dat is ook zo als het gaat om alleenstaande ouders met kinderen onder de vijf jaar, die in de bijstand vaak nog wel een ontheffing hebben.

Wel zijn de opvattingen van burgers tussen 1995 en 2012 duidelijk strenger geworden. Zo was in 1995 nog 44 procent vóór volledige vrijstelling van ouderen, tegen maar 17 procent in 2012. Ook over de sollicitatieplicht van de andere groepen in de figuur is men strikter gaan denken. De verschuiving in opvattingen doet zich voor in verschillende lagen van de bevolking: onder jong en oud, hoog- en laagopgeleid, werkend en niet-werkend en ongeacht politieke voorkeur. ■ **EDITH JOSTEN EN PATRICIA VAN ECHTEL (SCP)**

Mening burgers 18–64 jaar over sollicitatieplicht

De C-efficiency van de btw

INTERNATIONAAL

Een btw-stelsel kan geëvalueerd worden aan de hand van de *Collection-efficiency* ofwel *C-efficiency*. Deze maatstaf is gedefinieerd als de verhouding tussen de feitelijke ontvangsten en een schatting van de potentiële ontvangsten. Deze laatste wordt berekend door het btw-standaartarief te vermenigvuldigen met de totale finale consumptie van gezinnen en overheden. De C-efficiency is dus gelijk aan 1 wanneer alle finale bestedingen belast worden tegen het standaardtarief.

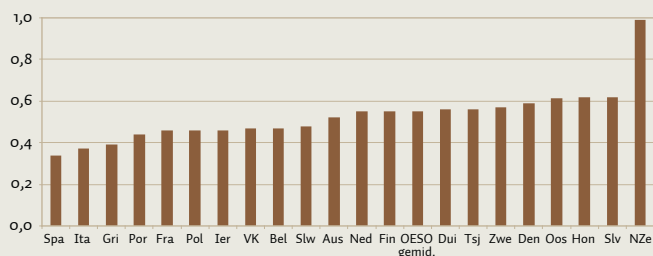
De figuur laat zien dat de C-efficiency sterk varieert over de beschouwde industrielanden. De moderne Nieuw-Zeelandse btw wordt gekenmerkt door een brede grondslag en een uniform tarief. Dit leidt tot een C-effi-

ciency dicht bij 1. De C-efficiency van de Nederlandse btw schommelt de laatste jaren rond de 0,6, wat betekent dat de opbrengstderving 40 procent van de potentiële ontvangsten bedraagt. Verder is het opvallend dat de Zuid-Europese landen kampen met de laagste ratio's.

Een lage C-efficiency kan toe te schrijven zijn aan twee oorzaken: een nalevingstekort en een beleidstekort. Het nalevingstekort is het gevolg van handhavingproblemen. Hierbij moet men niet alleen denken aan fraude, maar ook aan andere inningsproblemen bij faillissementen, insolventie en uitgestelde betalingen. Het Nederlandse nalevingstekort behoort tot het laagste in de EU, waardoor het aandeel in de totale gedefde opbrengsten gering blijft.

De opbrengstderving in Nederland is voornamelijk toe te schrijven aan het beleidstekort. Het beleidstekort wordt veroorzaakt door de keuze een aantal goederen en diensten te belasten tegen het verlaagde tarief - zes procent - of volledig vrij te stellen van btw-heffing. Vrijstellingen en de onbelaste overheid zijn verantwoordelijk voor driekwart van het beleidstekort, terwijl de toepassing van het verlaagde tarief goed is voor het resterende kwart. Het verlaagde tarief en vrijstellingen worden minder toegepast in de meeste Oost-Europese btw's waardoor het beleidstekort lager is, maar het nalevingstekort is daar hoger door de zwakke belastingadministraties. ■ **LEON BETTENDORF** (CPB)

C-efficiency in een selectie van OESO-landen, 2009

Bron: OESO

Langdurig sterk afhankelijk van een uitkering

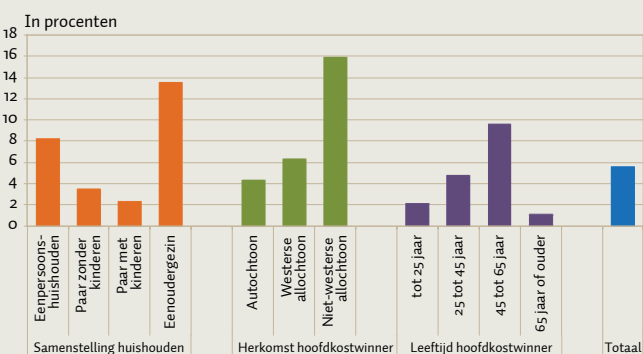
SOCIALE ZEKERHEID

In 2012 waren bijna 800.000 huishoudens in Nederland sterk afhankelijk van een uitkering. Hun bruto-inkomen bestond voor 40 procent of meer uit een werkloosheids-, ziekte-, arbeidsongeschiktheids- of bijstandsuitkering. Ruim 390.000 huishoudens waren langdurig in sterke mate uitkeringsafhankelijk. Deze huishoudens waren ten minste vier jaar achtereenvolgens voor 40 procent of meer van hun inkomen aangewezen op een uitkering.

Voor Nederland als totaal was 5,6 procent van de huishoudens langdurig

sterk uitkeringsafhankelijk (figuur). Van deze huishoudens had bijna 4 op de 10 een bijstandsuitkering als voornaamste uitkering, waarbij het aandeel langdurig sterke uitkeringsafhankelijkheid relatief hoog was met ruim 50 procent. Onder niet-westerse allochtonen kwam langdurig sterke uitkeringsafhankelijkheid naar verhouding vaak voor met 15,9 procent. Zij waren in vergelijking met autochtonen oververtegenwoordigd in de bijstand. Ook onder eenoudergezinnen en alleenstaanden was langdurig sterke uitkeringsafhankelijkheid bovengemiddeld met 13,5 procent respectievelijk 8,2 procent. Ook zij hadden ten opzichte van partnerhuishoudens relatief vaak een bijstandsuitkering, omdat ze niet kunnen terugvallen op het inkomen van een partner. Langdurig sterke uitkeringsafhankelijkheid onder alleenstaanden concentreert zich in de leeftijd tot 65 jaar met 11,9 procent. Huishoudens met 45- tot 64-jarige kostwinners waren bovengemiddeld vaak langdurig sterk uitkeringsafhankelijk, duidelijk vaker dan huishoudens met jongere kostwinners. Bij huishoudens met een hoofdkostwinner vanaf 65 jaar die AOW ontvangt, wellicht met een aanvullend pensioen, komt uitkeringsafhankelijkheid nog maar zelden voor. Het gaat in deze gevallen doorgaans om de jongere partner die nog een uitkering ontvangt of om de 65-plusser zelf met een aanvullende bijstandsuitkering. Boven de AOW-leeftijd vervalt het recht op een WW- of AO-uitkering. Mede daarom is het percentage langdurig sterke uitkeringsafhankelijkheid in deze leeftijdscategorie laag. ■ **HARRY BIERINGS** (CBS)

Aandeel langdurig sterk uitkeringsafhankelijke huishoudens naar kenmerk, 2012

Bron: CBS